

TECESSÜS KALBİ KEMİREN KURT

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”... مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ،
صُبَّ فِي أُذُنِهِ الْآنُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ...”

İbn Abbâs’tan nakledildiğine göre,
Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:
“...Kim istemedikleri ya da ısrarla kaçındıkları hâlde bir grubun konuşmalarına
kulak kabartırsa,
kıyamet günü kulağına kurşun dökülür...”
(B7042 Buhârî, Ta’bîr, 45; D5024 Ebû Dâvûd, Edeb, 88)

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُأْثَرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا تَحَسَّسُوا،
وَلَا تَبَاغُضُوا، وَكُونُوا إِخْوَانًا.“

عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ
يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ لَا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ
يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ.“

عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:
”إِنَّكَ إِنْ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ“ أَوْ ”كَدَّتْ أَنْ تُفْسِدَهُمْ.“

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”لَا يَسْتُرُ عَبْدٌ عَبْدًا فِي الدُّنْيَا إِلَّا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.“

Ebû Hüreyre'nin naklettiği bir hadisinde Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizin konuştuklarına kulak kabartmayın, birbirinize kin beslemeyin. Kardeşler olun!”*

(B5143 Buhârî, Nikâh, 46)

Ebû Berze el-Eslemî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların giybetini yapmayın ve onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onu evinde (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) bile rezil eder.”*

(D4880 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

Muâviye'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“İnsanların gizli hâllerini araştırırsan ya aralarına fesat sokmuş olursun ya da aralarında neredeyse fesat çıkmasına sebep olursun.”*

(D4888 Ebû Dâvûd, Edeb, 37)

Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Bir kul/kişi bir başka kişinin/kulu(n ayıbını) dünyada örterse, Allah da kıyamet günü onu(n ayıbını) örter.”*

(M6595 Müslim, Birr, 72; HM9033 İbn Hanbel, II, 389)

P

eygamber Efendimiz (sav) evinde eşiyle birlikte otururken bir kişinin kendilerini duvarın gediğinden gözlediğini fark etti. Bu kişi, Efendimizin bazı sahâbîlerle paylaştığı özel sırları etrafa yaymasıyla¹ meşhur olan Hakem b. Ebu'l-Âs'tan başkası değildi.² Peygamberimiz, Hakem'in kendisini gözetlediğini görünce, o esnada başını kaşımak için elinde bulunan aleti (midra) kastederek, “Eğer senin böyle baktığını fark etseydim, bunu gözüne sokardım.” dedi.³ Daha sonra Hz. Peygamber'in yanına gelen sahâbîler, Resûlullah'ın Hakem'e öfkelenip onun hakkındaki beddualarını duyunca, merak edip ne olduğunu sordular. Peygamberimiz başından geçen bu olayı onlara anlattı. Sahâbîler de bu durum karşısında Hz. Peygamber'e, “O hâlde biz de ona lânet okumayalım mı?” dediler. Ancak Resûlullah buna izin vermedi ve Hakem'i Tâif'e sürgün etti.⁴

Hakem'i böyle davranmaya sevk eden etken, merak duygusudur. Merak, insanı kesin olarak bilgi sahibi olmadığı şeyleri araştırmak için harekete geçirir. Bu araştırma çoğu zaman insanın yararlı bilgiler elde etmesine vesile olabileceği gibi bazen de Allah Teâlâ'nın hoşlanmayacağı şekildeki bir sorgulamaya yöneltebilir. Allah Teâlâ'nın hoşlanmadığı ve kullarını sakındırdığı araştırma, “tecessüs” olarak adlandırılan, başkalarının kusur ve mahremiyetlerini araştırma faaliyetidir.⁵

Kişinin, insanların ayıplarını, kusurlarını, gizli ve özel hâllerini araştırması anlamına gelen “tecessüs” kavramı, daha çok kötü ve ayıp hâlleri sorgulamayı ifade eder. Tecessüsün yasaklanması, özel hayatın saygınlığını korumaya yönelik bir tedbirdir. Tecessüs sadece insanın ayıplarını araştırmak değil aynı zamanda ayıp olmayan fakat kişinin yine de başkalarının duymasını istemediği, toplumdan gizlediği hâl ve davranışlarının araştırılmasını da kapsar. Tecessüs bazen bir topluluğun yahut kişinin konuşmalarına kulak kabartmak şeklinde de cereyan edebilir. Tecessüsün bu şekli İslâm geleneğinde “tehassüs” olarak adlandırılmıştır.⁶ Peygamber Efendimiz, hangi konuşmanın özel konuşma kapsamına gireceğini şu şekilde tanımlamıştır: “Bir kişi bir söz söyleyip sonra da (kimsenin duymadığından emin olmak için) etrafına bakınırsa, o söz emanettir.”⁷ O hâlde üçüncü şahısların işitmemesi için özen gösterilen konuşmalar özeldir.

¹ İBS155 İbn Abdülber, *İstîâb*, s. 155.

² İF10/367 İbn Hacer, *Fethu'l-bârî*, X, 367.

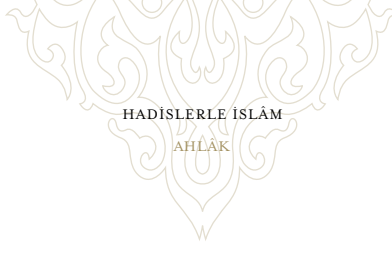
³ B5924 Buhârî, *Libâs*, 75.

⁴ Hİ2/104 İbn Hacer, *İsâbe*, II, 104.

⁵ Hucurât, 49/12.

⁶ AU1/97 Aynî, *Umdetü'l-kârî*, I, 97.

⁷ D4868 Ebû Dâvûd, *Edeb*, 32.

Peygamber Efendimiz (sav), “...Kim istemedikleri ya da ısrarla kaçındıkları hâlde bir grubun konuşmalarına kulak kabartırsa, kıyamet günü kulağına kurşun dökülür...”⁸ buyurarak, başkalarının konuşmalarını gizlice dinlemenin âhiretteki cezasının şiddetine vurgu yapmaktadır. Başkalarının konuşmalarını dinlemek; aralarında gizlice konuşan bir topluluğun konuşmasına topluluğa dâhil olmayan bir şahsın kulak vermesi şeklinde olabileceği gibi kişinin, komşusunun konuşmalarını duvardan dinlemesi yahut da gizli kamera vasıtasıyla gizli hâllerin görüntülerinin kaydedilmesi, telefonların dinlenmesi şeklinde de olabilir. Ayrıca teknolojinin imkânlarını kullanarak başkalarının gizli bilgilerini ele geçirmek de Peygamber Efendimizin sakındırdığı tecessüs kapsamında ele alınabilir.

Tecessüs yasağını her fırsatta hatırlatan Peygamber Efendimiz bir defasında şöyle buyurmuştur: “Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizin konuştuklarına kulak kabartmayın, birbirinize kin beslemeyin. Kardeşler olun!”⁹ Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de de, “Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin.”¹⁰ buyrulmaktadır. Bu âyet ve hadiste müminlere açık bir şekilde emredilen husus kötü zan, tecessüs ve gıybetten uzak durulmasıdır. Burada yasaklanan üç davranış, aralarındaki irtibattan dolayı peş peşe zikredilmiştir. Çünkü kötü zan insanı tecessüse, tecessüs de insanı gıybeteye götürür.

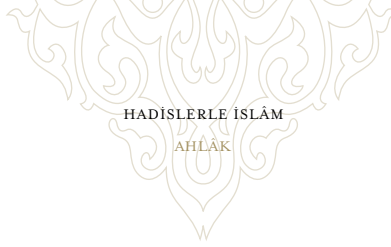
Zan, insanı tecessüse götüren önemli bir etkidir. İnsan bir konuda kesin olmayıp yalnızca tahminlere dayanan bilgilere sahip olursa doğal olarak meraklanır ve o mevzuda kesin bilgiye ulaşmak için araştırma yapma ihtiyacı hisseder. Bu araştırma bir insanın özel hayatı veya kusurları ile ilgili olması durumunda, kötü niyetle olsun veya olmasın Peygamberimiz tarafından hoş görülmemiştir. Nitekim Hz. Âişe ile Peygamberimiz arasında geçen şu hadise, insanın kötü niyetle olmasa dahi böyle bir araştırma içerisinde bulunmasının doğru olmadığını göstermektedir:

Peygamber Efendimiz, yatsı namazından sonra evine gelir ve uyumak için dışarıda giydiği elbisesini, ayakkabılarını çıkarır ve yatağına uzanır. Bir müddet sonra eşi Âişe’yi uyandırmamak için yavaşça elbiselerini giyer ve dışarı çıkar. Fakat Âişe validemiz henüz uyumamıştır. Hz. Peygamber’in sessizce dışarı çıkması, onu meraklandırmış olmalı ki hemen kalkıp üzerine giyinir ve Hz. Peygamber’in peşine düşer.

⁸ B7042 Buhârî, Ta’bîr, 45; D5024 Ebû Dâvûd, Edeb, 88.

⁹ B5143 Buhârî, Nikâh, 46.

¹⁰ Hucurât, 49/12.

Hiz. Peygamber Bakî' Kabristanı'na gider ve orada uzun bir müddet ayakta durur. Onu gizlice takip eden Hiz. Âişe, Hiz. Peygamber'in eve döneceğini anlayınca, koşarak Hiz. Peygamber'den önce eve varır ve hemen yatağa girer. Ardından Hiz. Peygamber de eve gelir ve Âişe'nin hâli dikkatini çeker. Aralarında şu konuşma geçer: *"Ne oldu yâ Âişe, nefes nefese kalmışsın?"* Âişe validemiz, *"Bir şey yok."* der. Bunun üzerine Hiz. Muhammed, *"Ya söylersin yahut da en ince ayrıntısına kadar her türlü detaydan haberdar olan (Allah) bana mutlaka bildirir."* der.

Bunun üzerine Hiz. Âişe olup biteni anlatır. Hiz. Peygamber, Cebrail'in kendisini çağırdığı için dışarı çıktığını, uyuduğunu zannettiği Hiz. Âişe'yi korkmaması için kaldırmadığını söyleyerek dışarı çıkmasının sebebini açıklar.¹¹

Tecessüsün irtibatlı olduğu ikinci davranış ise gıybettir. Gizli hâllerin araştırılması, toplumda dedikoduya yol açabilir. Yahut da dedikodu yapmayı âdet edinmiş kimseler kendilerine malzeme temini için tecessüse yeltenebilirler. Peygamber Efendimiz, *"Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onu evinde (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) bile rezil eder."*¹² buyurarak tecessüs ile gıybet arasındaki bağa dikkat çekmiştir. Elbette ki Cenâb-ı Hakk'ın, kulunun ayıp ve kusurlarını araştırması düşünülemez. O zaten kulunun yaptığı her şeyden haberdardır.¹³ Fakat burada vurgulanmak istenen konu, Allah'ın tecessüs eden kulunun ayıplarını ortaya çıkartıp onu herkesin önünde rezil edeceğidir.

Tecessüs, gıybeti doğurabileceği gibi insanlarla alay etmek gibi dinen yasaklanmış bir davranışa da insanı yöneltebilir. İnsan, tabiatı gereği eksik ve kusurlarını gördüğü kimse ile alay etmeye meyillidir. Bundan dolayı açığını gördüğü bir kimse ile alay etmesi çok sık karşılaşılan bir hadisedir. Bunun tersi yani alay etmek için tecessüs etmek de toplumumuzda yaygın olarak görülmektedir. İnsanların gülünç, kusurlu ve eksik yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapmak, Allah ve Resûl'nün yasaklamış olduğu bir davranıştır. Nitekim Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: *"Kim din kardeşini bir günahdan dolayı ayıplarsa onu işlemeden ölmez."*¹⁴

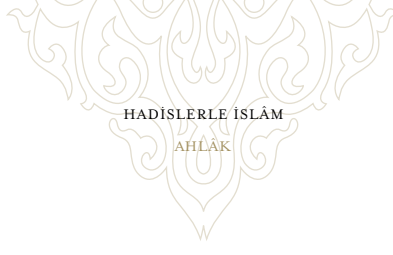
Tecessüs ile ayıplama arasında bulunan bu yakın ilişkiyi Kur'an-ı Kerim'deki âyetlerde de görebiliriz. Yüce Rabbimiz, insanların kusurları-

¹¹ M2256 Müslim, Cenâiz, 103; N2039 Nesâî, Cenâiz, 103.

¹² D4880 Ebû Dâvûd, Edeb, 35.

¹³ Mücâdele, 58/7.

¹⁴ T2505 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 53.

nı araştıran ve onlarla alay eden kimseler hakkında, “İnsanları arkadan çekiştiren, kaş göz işaretiyle alay eden her kişinin vay hâline!” buyurmaktadır.¹⁵ Bu âyette “kaş göz işaretiyle alay eden” şeklinde tercüme edilen “lûmeze” kelimesinin kökü olan “lemz” ayrıca “kusur araştırmak” mânâsına da gelir ki bu şekilde düşündüğümüzde Allah’ın tecessüs edenlerin akıbeti hakkında da aynı ifadeyi kullanmış olduğu anlaşılır. Böylece, Cenâb-ı Hakk’ın bu tehdidi, tecessüs eden ve elde ettiği bilgiler neticesinde alay eden kimseler hakkında olacaktır.

İnsanların ayıp ve kusurlarını araştırmak kimsenin görevi değildir. İnsanın işlemiş olduğu hata ve günahlar kul ile Allah arasındadır. Bunu kimsenin araştırmaya hakkı yoktur. Hz. İsa, “...Kendinizi rab gibi görüp insanların günahlarını araştırmayın. Kendinizi kul gibi görüp kendi günahlarınıza bakın!”¹⁶ buyurarak insanların hata ve günahlarının kimseyi ilgilendirmeyeceğini, bunun sadece Allah’ın konumuna has bir bilgi olduğunu ifade etmektedir. Allah her şeyi görür ve bilir. Bu hususu Kur’ân-ı Kerîm şöyle açıklar: “Göklerdeki ve yerdeki her şeyi Allah’ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişi gizlice konuşmaz ki dördüncüsü O olmasın. Beş kişi gizlice konuşmaz ki altıncısı O olmasın. Bundan daha az yahut daha çok da olsalar, nerede olurlarsa olsunlar O mutlaka onlarla beraberdir. Sonra onlara yaptıklarını kıyamet günü haber verecektir. Allah, her şeyi hakkıyla bilir.”¹⁷ Allah her insanın kusur ve ayıplarını görüp bildiğine göre insanların bunları tekrar araştırıp gün yüzüne çıkarması gibi bir vazifeyi üstlenmesine gerek yoktur.

Hz. Ömer zaman zaman geceleri Medine sokaklarına teftişe çıkmaktadır. Yine böyle bir gece sokakları kolaçan ederken evlerden birinde bir adamın şarkı söylediğini duyar. Hemen evin duvarına tırmanır ve içeride gördüğü nahoş durum karşısında şöyle seslenir: “Ey Allah’ın düşmanı! O’nun yasakladığı bir şeyi işlediğin hâlde Allah’ın seni (günahını) gizleyeceğini mi sandın?” Bunun üzerine içerideki adam, “Ve sen ey müminlerin emîri! Hakkımda (karar vermek için) acele etme! Ben bir konuda Allah’a karşı geldiysem, sen Allah’a üç konuda karşı geldin. Allah Teâlâ, ‘Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın.’¹⁸ buyuruyor sen araştırdın. Allah, ‘Evlere kapılarından girin.’¹⁹ buyuruyor, sen duvarıma tırmandın. Ve sen izin almadan evime girdin. Hâlbuki Allah, ‘Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere, geldiğinizi hissettirip (izin alıp) ev sahiplerine selâm vermeden girmeyin.’²⁰ buyuruyor.” Bu sözler üzerine Hz. Ömer,

¹⁵ Hümeze, 104/1.

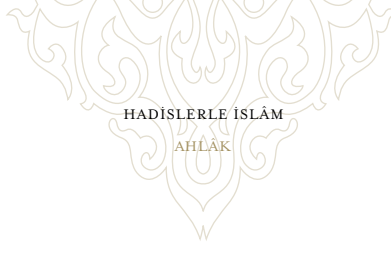
¹⁶ MU1821 Muvatta’, Kelâm, 3.

¹⁷ Mücadele, 58/7.

¹⁸ Hucurât, 49/12.

¹⁹ Bakara, 2/189.

²⁰ Nûr, 24/27.

“Eğer seni affedersem sen de beni bir iyilikle karşılar mısın?” der. Adam, “Evet.” diyerek onu affeder. Ve Hz. Ömer evden çıkar gider.²¹

Hz. Ömer ile ilgili anlatılan bu hikâye, İslâm’ın insanın özel hayatına verdiği değeri göstermesi açısından önemlidir. Kişinin özel hayatı ile ilgili hususlardan bir tanesi kişinin konut dokunulmazlığına sahip olduğu olgusudur. Dinimizce izin almadan başkasının evine girmek bir yana, hangi amaçla olursa olsun içeriye bakmak dahi yasaklanmıştır.²²

Çünkü bakmak, eve girmek gibi görülmüş²³ ve haneye tecavüz kapsamında ele alınmıştır. Bundan dolayı bir başkasının evine izinsiz girenlere ev sahibinin zarar vermesi cezayı gerektirecek bir suç olarak görülmemiştir.²⁴

İşlenen günahlar, topluma zarar vermesi söz konusu olmadığı sürece, Allah ile kul arasında kalmalıdır. Peygamber Efendimiz, “*İnsanların gizli hâllerini araştırırsan ya aralarına fesat sokmuş olursun ya da aralarında neredeyse fesat çıkmasına sebep olursun.*”²⁵ buyurarak insanların açıklarını aramanın onların aralarını bozmaktan başka bir işe yaramayacağını ifade etmiştir. İnsanın ayıplarını ortaya çıkarmak, onun toplum içerisinde küçük düşmesine sebep olur. Böylece, insanların ona duymuş oldukları saygı yok olur. O kimse de, “Nasıl olsa herkes bu işi yaptığımı biliyor.” diye düşünerek yaptığı günahı herkesin ortasında yapmaya başlayabilir. Bu durum ise toplum içerisinde günahların alenen işlenmesinin meşru imiş gibi algılanmasına sebep olur. Böyle bir toplum ise ahlâken çöker. Bu tehlikenin farkında olan Abdullah b. Mes’ûd, “Sakalından şarap damlıyor!” denilerek kendisine içki içtiği iddiasıyla getirilen bir kimse için, “Gizli hâlleri araştırmamız bize yasaklandı, fakat bir suça açıkça muttali olursak onu cezalandırırız!”²⁶ diyerek cezalandırılmaması gerektiğini belirtmiştir.

Dinimizce yasaklanan tecessüs, kişinin özel hayatıyla ilgili konulardadır. Yoksa toplumun genelinin huzurunu bozan, zulüm ve haksızlık içeren konulardaki suçların gizlenmesi doğru değildir. Aksi takdirde bu suçlar çoğalır, hem fert hem de toplum açısından büyük zararlara yol açar. Bu şekilde topluma zarar veren kimselerin idare tarafından tespit edilip gerekli önlemlerin alınması, toplum düzeninin sağlanması açısından elzemdir. Bundan dolayı yönetim, huzur ve sükûnu sağlamak amacıyla gerekli kovuşturmaları yapma hakkına sahiptir. Bu kovuşturma kapsamında gizli kamera yerleştirme, telefon dinleme, casus gönderme gibi tedbirler alması gerekebilir. Fakat yapılan bu araştırmalarda itidal elden bırakılmamalı ve masum insanlar zan altında kalmamalıdır. Peygamber Efendimiz,

²¹ KU8827 Müttakî el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl*, III, 808.

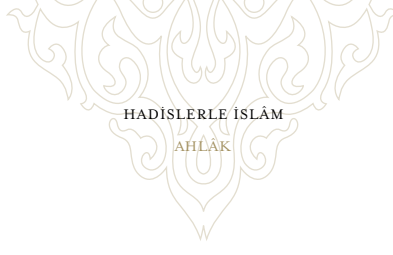
²² T357 Tirmizî, *Salât*, 148.

²³ T357 Tirmizî, *Salât*, 148.

²⁴ B6902 Buhârî, *Diyât*, 23; HM8985 İbn Hanbel, II, 385.

²⁵ D4888 Ebû Dâvûd, *Edeb*, 37.

²⁶ D4890 Ebû Dâvûd, *Edeb*, 37; MA18945 Abdürrezzâk, *Musannef*, X, 232.

“Yönetici, halka sû-i zan ile muamele ederse onları yoldan çıkarır.”²⁷ buyurarak bu konudaki ölçüyü bize açıklamaktadır. Dolayısıyla yapılacak araştırmalar kesin sonuçlara ulaşmadan kişilerin zan altında bırakılmaması dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Yine Allah Teâlâ, “Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”²⁸ buyurarak kesin bilgi sahibi olunmadan kişileri töhmet altında bırakmanın vebaline dikkat çekmektedir.

İdarenin yapmış olduğu soruşturmalar dinen yasaklanan tecessüs kapsamına girmediği gibi evlenilecek kişinin, iş ortaklığı yapılacak şahısların araştırılması gibi bazı konularda soruşturma yapılması tecessüs olarak görülmez. Bilakis bu konularda araştırma yapılması kurulacak akdin devamlılığı için gereklidir. Yine toplumda fakirlerin ve muhtaçların tespit edilip ihtiyaçlarının giderilmesi için araştırma yapılması da tecessüs değil kardeşliğin bir gereğidir. Peygamber Efendimiz, “Müslüman Müslüman’ın (din) kardeşidir. Ona zulmetmez. Onu düşman eline vermez (himaye eder). Her kim Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını giderirse Allah da onun bir ihtiyacını giderir. Her kim de bir Müslüman’ın bir sıkıntısını giderirse Allah da onun (bu iyiliği) sayesinde kıyamet sıkıntılarından bir sıkıntısını giderir. Her kim dünyada, bir Müslüman’ın (ayıbını) örterse Allah da kıyamet günü onun (ayıbını) örter.”²⁹ buyurarak muhtaçlara yardımı ve ayıplarını örtmeyi teşvik etmektedir.

İslâm, tecessüsü yasaklamakla birlikte, kişinin elinde olmayan sebeplerle başkasının ayıp ve kusurlarına şahit olması durumunda bile onları örtmesini öğütlemektedir. Peygamber Efendimiz (sav), “Bir kul bir başka kulu(n ayıbını) dünyada örterse, Allah da kıyamet günü onu(n ayıbını) örter.”³⁰ buyurarak ayıpların üzerinin örtülerek gizli kalmasını tavsiye etmektedir. Çünkü bu ayıplar kul ile Rabbi arasındadır. Rabbimiz kulunun durumuna göre dilerse o hatalarını affeder, dilerse karşılığında hak ettiği cezaya çarptırır.

Dinimizin tecessüsü yasaklaması, toplum içerisinde oluşabilecek huzursuzluk ve fesadı önlemek gibi bir gayeye dayanmaktadır. Peygamber Efendimiz, toplum huzurunu sağlamak için kırınglık ve dargınlıklara sebep olan tecessüsün bırakılıp bunun yerine kardeşlik bağlarının pekiştirilmesini şu sözleri ile öğütlemektedir: “...Birbirinizin gizli hâllerini araştırmayın, başkalarının konuştuklarına kulak kabartmayın, birbirinize karşı kin beslemeyin ve kardeş olun!”³¹

²⁷ D4889 Ebû Dâvûd, Edeb, 37.

²⁸ İsrâ, 17/36.

²⁹ M6578 Müslim, Birr, 58;

T1426 Tirmizî, Hudûd, 3.

³⁰ M6595 Müslim, Birr, 72;

HM9033 İbn Hanbel, II, 389.

³¹ B5143 Buhârî, Nikâh, 46.